

Locuțiunile frazeologice ale limbii ruse literare contemporane din punct de vedere al originii lor; 7) Schimbări în semantica, structura și componența locuțiunilor frazeologice; 8) Frazeologia și formarea cuvintelor; 9) Locuțiunile frazeologice din punct de vedere al proprietăților lor expresive și stilistice; 10) Folosirea stilistică a locuțiunilor frazeologice. În afară de acestea, fiecare capitol este împărțit în mai multe subcapitole.

În *Introducere*, autorul definește obiectul și sarcinile frazeologiei limbii ruse, face incursiuni în istoria dezvoltării frazeologiei ca disciplină lingvistică, prezintă principalele dicționare frazeologice.

Locuțiunea frazeologică ocupă un loc aparte în sistemul limbii, deosebindu-se atât de îmbinările libere de cuvinte, cit și de cuvintele înșile (cap. 1). Locuțiunea frazeologică este un tot cu semnificație integrală și cu o structură stabilă.

N. M. Șanski împarte locuțiunile frazeologice ale limbii ruse contemporane în patru grupe: 1) îmbinări frazeologice (фразеологические сочетания); 2) unități frazeologice (фразеологические единицы); 3) combinări frazeologice (фразеологические сочетания); 4) expresii frazeologice (фразеологические выражения), (cap. 3). Această clasificare este mai completă decât clasificarea dată de Ch. Bally¹ și V. V. Vinogradov². Cea de a patra grupă, care lipsește în alte clasificări, include expresiile frazeologice. Acestea sînt locuțiuni frazeologice stabile în ceea ce privește componența și folosirea, care din punct de vedere semantic pot fi descompuse și care au la bază cuvinte cu sens liber, de pildă *Любови все возрасты покорны, Не все то золото, что блестит* etc. Din punct de vedere al componenței lexicale (cap. 4) locuțiunile frazeologice se caracterizează în limba rusă prin varietatea lor: locuțiuni frazeologice compuse din cuvinte de utilizare liberă (*поднять бокал (выпить за чье-нибудь здоровье), горькая истина, дело горит* etc); locuțiuni frazeologice formate din cuvinte cunoscute numai în compoziția locuțiunii respective (*мозолить глаза, бразды правления* și altele); locuțiuni frazeologice cu cuvinte învechite sau dialectale (*не щадя живота, на худой конец* etc). După structura lor (cap. 5) locuțiunile frazeologice ale limbii ruse se împart în două clase mari: 1) locuțiuni frazeologice structural echivalente cu propoziții (de pildă *Риск — благородное дело, Счастливые часы не наблюдают* etc.); 2) locuțiuni frazeologice care după compoziția lor reprezintă niște îmbinări de cuvinte (de exemplu *подруга жизни, не в своей тарелке* etc). N. M. Șanski dă o descriere amănunțită a tuturor tipurilor structurale ale locuțiunilor frazeologice cuprinse în fiecare capitol. Expresiile frazeologice ale limbii ruse s-au format în decursul multor veacuri, pe căi diferite. Autorul deosebește patru grupe de locuțiuni frazeologice după originea lor (cap. 6): 1) locuțiuni frazeologice de origine rusă (*ищи ветра в поле, как огня бояться* și altele); 2) locuțiuni frazeologice împrumutate (*образ жизни* — comp. lat. *modus vivendi*); 3) calcuri frazeologice (*убить время*, comp. fran. *tuer le temps*; *порочный круг* — comp. lat. *circulus vitiosus*); 4) semicalcuri frazeologice (*проломить пилюлю* fran. *avalier la pilule*; *бемское стекло* — germ. *Böhmisch Glas*). Ca orice fenomen de limbă, locuțiunea frazeologică se schimbă în decursul dezvoltării istorice a limbii. Se schimbă structura sa, componența și sensul (cap. 7). De pildă «*На тебе, боже, что нам не зожже*» provine din «*На тебе, убоже, что нам не зожже*» cu alt sens. A avut loc transformarea expresiei mai vechi și reinterpretarea ei.

Capitolul 8 este consacrat problemei formării cuvintelor în cadrul frazeologiei. Locuțiunile frazeologice în limba rusă au proprietăți expresiv-stilistice (cap. 9). Diferite tipuri de locuțiuni frazeologice se caracterizează prin diferite grade de expresivitate, prin sfere diferite de întrebuințare. Ținînd seama de acești factori, N. M. Șanski distinge trei categorii de locuțiuni frazeologice: 1) frazeologia interstilistică; 2) frazeologia uzuală; 3) frazeologia livrescă. Un capitol special (cap. 10) este consacrat problemei întrebuințării stilistice a locuțiunilor frazeologice.

Cartea lui N. M. Șanski este una dintre primele studii detaliate privind frazeologia limbii ruse, fără să fie însă lipsită de unele scăpări. Așa, de pildă, după părerea noastră autorul nu a tratat suficient de adine problema frazeologiei sub aspectul cultivării limbii. Acest lucru este amintit numai în treacă (v. pag. 5—6), în loc să fie tratat într-un capitol aparte. După cum este cunoscut, frazeologia nu este utilizată întotdeauna în mod just în vorbirea curentă³. Nu este întru totul nimerit criteriul de diferențiere a îmbinării-

¹ Ch. Bally distinge trei categorii de locuțiuni frazeologice: 1) îmbinări obișnuite (les groupements usuels); 2) grupe frazeologice (les séries phraséologiques); 3) unități frazeologice (les unités phraséologiques). G. h. Bally, *Précis de stylistique*, Genève, 1905; *Traité de stylistique française*, Heidelberg, 1909.

² Acad. V. V. Vinogradov indică trei grupe de locuțiuni frazeologice: 1) îmbinări frazeologice; 2) unități frazeologice; 3) combinări frazeologice. Vezi *Об основных типах фразеологических единиц в русском языке* și altele.

³ Vezi D. E. Rosental, *Культура речи*, Moscova, 1960.